

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an
3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frs., $\frac{1}{2}$
an 9 frs., $\frac{1}{4}$ an
4 frs. 50 cm.

Focea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Focea bisericească-politică.

Insertiuni

Un șir garmond:
o dată 7 cr., a doua ora
6 cr., a treia ora 5 cr.,
și de fiecă care publi-
cațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privește focea,
să se adreseze la »Re-
dacțiunea și Admini-
strațiunea Unirii»
în
Blaș.

Anul VIII.

Blaș 19 Novembre 1898.

Numărul 46

Rînduēla cea nouă.

Cine nu-și aduce a minte de losinca liberalilor noștri, de când cu campania pornită în favorul legilor politico-bisericesci?

Cine nu-și aduce a minte, că pe vremea aceea numai un singur cântec se aușia pretutindena, a nume că prin legile cele nouē se țintesc numai la un singur lucru, la folosul public al cetățenilor, la ținerea unei evidențe mai severe în afacerile de matricule? Și mai adaugea, că toate minunile acestea se vor face, fără ca vre o nouă povoră să se pună în cărcă poporului?

Ei bine, noi de atunci prevestiam, că tot sgomotul liberalilor e numai o apucătură corteșească, e numai țerină, ce se aruncă în ochii bieților contribuenți, și că rînduēla cea nouă de lucruri va împovora foarte greu pe cetățeni.

Acum după patru ani evenimentele ne dau dreptate deplină.

Ca să tăcem de multe șicane, de greutățile fizice, ce se pun pe bietul popor în urma arondării rele a cercurilor matriculare, cari greutateți se fac și mai nesuportabile prin dificultățile locale din patrie, vom vorbi numai despre greutățile materiale, ce sînt urmarea rînduēlii celei nouē.

Povoră cea dintăi, ce ne-a adus instituțiunea matriculanților, e luarea în budget a remunerațiunii, ce se dă matriculanților. Ce e drept, suma acēsta nu e mare, și de am fi cu atăta,

cale-vale, nu s'ar plăti a mai face gălăgie, măcar că între împrejurările economice vitrege de acum ori ce povoră nouă, fie cât de neînsemnată, se face aprōpe nesuportabilă.

Dar greutatea se începe numai de aici în colo. A nume cei de la putere aū aruncat cheltuēla de cancelarie, de local, de încălđit, de luminat și de servit a matriculantelui, toate acestea le-aū aruncat în cărcă bieților omeni din respectivul cerc matricular. Etă asta e greutatea cea adevărată, pentru că cheltuelile aceste se urcă la 2—3 și mai multe sute la an, ér când e vorbă, să se plătescă, apoi greutatea cade numai pe puțin, după cât e adevă de mare respectivul cerc matricular.

Înse nici cu atăta nu se închie încă șirul greutăților, ce aū venit pe capul contribuenților. A nume statul ori mai bine cei de la cărmă voind, să facă mai puțin odiōsă rînduēla cea nouă, și-aū dat silință, ca cheltuelile să nu se urce preste măsură și așa în majoritatea preponderantă a cercurilor matriculare oficiul de matriculanți l-aū încredințat notarilor cereuali, dându-le o remunerație de 60 fl. la an. Numai cât aū calculat rău onorabili de la cărmă. A nume ei nu și-aū dat samă, cu câtă ostenelă și cu câtă pierdere de vreme este împreunată purtarea matriculelor. Ast fel a urmat, că notarii aū ajuns a fi îngreunați cu lucrul în așa măsură, cât s'a făcut o imposibilitate fizică, să-și potă îndeplini toate obligă-

mintele lor oficiose. Și fiind că la matricule nu încapē nici o întârziare și omisiune, a urmat, că agendele notariale, cari totuși la urma urmelor sînt foarte multe și foarte importante din punctul de vedere al administrației bune și prompte, se negligă ori mai bine zis stagnēză.

Veđend notarii, că nu mai pot purta lucrul, vrēnd nevrēnd aū cerut de la comune, să le dea ceva ajutor. Ast fel vedem acum, că aprōpe toți notarii primesc lângă sine câte un vicienotar. Și ori cât de modeste ar fi pretenșiunile unui vicienotar, totuși minimul remunerației, ce li-se pōte da, e 300 fl. la an. Dar cu atăta nu se prea multănesc, și vedem, că prin comitate s'a pornit deja o acțiune pentru sistemisare și salarisarea regulată a posturilor de vicienotari.

Așa dară etă unde am ajuns: un cerc matricular, fie el cât de mic, la urma urmelor cheltuesce pe an pentru domnul matriculant cel puțin o sumă de 500—600 floreni.

După toate acēstea mai fi va cine va, care să nu recunōscă, cum că liberalii, când aū introdus legile politico-bisericesci, aū mai amăgit și înșelat încă o dată, — firesce că nici întâia nici ultima dată, — pe sermanii contribuenți?

Și fost-a lipsă de instituțiunea acēsta? E mai bine servit publicul, sînt mai bune matriculele?

Cine va afirma, că actualii matriculanți, — onōre escepciunilor, cari alt

Feuilleton.

Chezeșia.

Dramă în trei acte, prelucrată după „Neguțătorul din Veneția” a lui Shakespeare de C. Almert. Romănesc de Cr.

(Fine.)

Antonio. Numai puține! Eū sînt gata. Dă-mi mână, Bassanio! Rēmăi cu bine! Să nu te mahnēscă, că eū cad aici jertfă pentru tine, căci sōrtea aici se arată mai binevoitoare de cât în cele mai multe casuri. Nu lasă ea ore a dese ori, ca omeni mișei să viețuēscă mai mult de cât bogăția lor? Nu imbie ea ore a dese ori priveliștea unor bētrănețe mănecate de sērăcie, cu ochii confundatși și cu fruntea brăzdată adânc? Pe mine ea mă mântuesce de acest necas și de acēstă rușine. Recomandă-mē generōsei tale soții! Istorisese-I, cum s'a întimplat mōrtea lui Antonio, spune-I, cât de mult te-am iubit,

laudă-mē în mōrte; și dacă i-le-ai povestit toate, dînsa să hotărēscă, că ore Bassanio nu a fost iubit odinioară. Nici când nu regreta pierderea amicului; căci el nu regretă, că a plătit pentru tine. Și dacă Evreul va tăia numai destul de afund, voiū plăti în dată datoria din totă inima.

Bassanio. Antonio! — eū sînt căsătorit cu soția mea, ea-mi este așa de dragă ca propria-mi viață. Dar viața-mi însă-și, soția mea și totă lumea nu-mi e mai scumpă de cât viața ta! Toate. — da, toate le-ași da, ași jertfi toate acestui diavol, numai să te pot scăpa.

Shylock (pentru sine). Ast fel sînt soții de căsătorie la creștini. (Tare.) Timpul trece! Vē rog, roștiți sentința!

Balthasar. Un funt din carnea acestui neguțator e al tēu! Tribunalul ț-i-l recunōce, — dreptul ț-i-l dă.

Shylock. O, judecătorul cel mai drept!

Balthasar. Din pept ai. să-I tai carnea. Așa îți concede dreptul, tribunalul ț-i-l recunōce.

Shylock. Jude preaițelept! — Sentința e rostită. Te pregătesce!

Balthasar. Nu, mai așteptă puțin! Aici mai este de observat ore ce: Zapisul nu-ți concede nici un strop de sange. Cuvintele sînt clare: un funt de carne. Iea-ți prin urmare zapisul și funtul tēu de carne; dar dacă tăiand vei vērșea și numai un strop de sange creștinesc, totă averea ta mișcătoare după lege va trece pentru tot de una la statul Veneției.

Graziano (batjocorind pe Evreū). Judecător drept! — Evreule, însēmnă ț-i-o! — Judecător învētat!

Shylock (spăriat). Așa zice legea?

Balthasar. Vei vedē însu-ți actele! Tu stărnesci pentru dreptul tēu! — Fii convins, că ți-se va da dreptul, ba mai mult, de cât doresci.

Graziano. Judecătoriu învētat! — Însēmnă ț-i-o, Evreule! Ce judecătoriu înțelept!

Shylock (fōrte îngrijat). Primesc ofertul! Plățiți îmi întreit suma și lăsați creștinul, să se ducă.

Bassanio. Aici sînt banii!

Balthasar. Încet: Evreulni să i-se facă întru toate dreptate. Nu pripiti lucrul! El să-și Iea ipoteca și nimic alt ceva.

cum confirmă regula, — s'ar pute asemăna în privința culturii intelectuale cu preoțimea? Și cine va afirma, că e a se da mai mare încredere matriculei conduse de aceștia, de cât matriculei conduse de preoți, cari au crescut și trăesc pe basa moralului, care nu permite înșelăciunea, și cari știu, că și pentru faptele lor cele mai secrete au, să dea samă marelui Judecător al viilor și al morților?

Așa dară ordinea nouă n'a fost de lipsă, nu a adus nici un folos; tot rezultatul e, că a îngreunat foarte mult și foarte simțitor pe bieții contribuenți.

S'ar păre aievea, că scopul liberalilor e a duce la sapă de lemn pe cetățeni.

Scopul acesta îl vor ajunge ușor: atunci înse a bună samă vor ajunge la o ordine nouă, la o nouă rânduială, de care li-se va scula părul în cap.

Presemnele deja se ved.

În zădar. — Sub titlul „*Glerul român și școlile catolice din România*“ directorul foii din București „Școala și Biserica“ a publicat în numărul din 1/13 a c. al acestei foi următoarele mărturisiri:

„Am esitat multă vreme a aduce această chestie în discuție, pentru două motive: Întâiu pentru că nu voiam, să apărem sub o coloare de fanaticism religios, ceea ce o refuzam. Al doilea pentru că nu voiam, să se credă, că e la mijloc un interes material.

„Socotesc înse, că este timpul, să ridic această chestie, de cel mai mare interes pentru viitorul nostru național și religios, să dăm alarma și să chemăm la muncă pe toți bunii creștini și patrioți, ca sub conducerea șefilor noștri religioși să se facă ceva spre a ne descărca, până este timp, de o influință, care mai târziu va fi imposibil de învins!

„Dacă deschide cine va statistica învătămintului privat din România, publicată de

Ministerul Cultelor, rămâne consternat de rezultatele ulmitore, ce face propaganda catolică între noi Români, și noi ori stăm cu mâinile în sin, privind în văzduh fără nici o țintă, ori măsurăm bulevardele tot timpul, fără a ne da ostenelă, să constatăm ravagiul, ce se face între noi, și fără a ne da ostenelă, să găsim pedecă acestui rău, ce ne copleşce!

„Catolicii au școli în București, Iași, Galați, Craiova, Constanța, Câmpu-Lung, Bacău, Râmnicu-Vilcea etc. etc. și au tendințe, să formeze în toate orașele de la o margine la alta a țării.

„Silința catolicilor pentru a lumina masele poporului nu ar fi în genere, de cât să ne bucure, dar, vai! această este în paguba ortodocșilor, și prin natura ei cosmopolită: contra naționalității noastre.

„Voiu face cu alt prilej o analiză psihologică a catolicismului din punct de vedere național, și se va constata tendința lui cosmopolită, ceea ce nouă ca popor tinăr nu ne convine!

„Ceva mai mult, papalitatea nici nu poate, să dea vr'un ajutor catolicilor; de pildă cazul recent al Spaniei.

„De aceea silințele lor printre noi trebuie, să ne îngrijescă din toate punctele de vedere!

„Pe fie care zi se fac noi conversiuni către catolicism, pe fie care zi credința noastră este batjocorită în public de episcopii lor, ér preoțimea noastră, ca ipnotisată, suride, dar surisul nu al ipnotizatului, ci al copilului inconștient, care continuă a suride, pe când mânâncă otrava omortore, ce întimplarea i-a adus în mână!..

„Cine ar fi creșut, că fiice din familii domnitore ale țării asteia, al căror străbun și-au făcut o glorie pentru apărarea ortodoxismului, să trecă la catolicism și să ducă averi colosale în scopul părăsirii credinței ortodoxe?

„Cine ar fi creșut, că fiicele unor înalți funcționari militari vor îmbrăca într'o

zi rasa de „călugărițe“ și se vor face dădace pentru desnaționalizarea noastră?

„Cine ar fi creșut, că în țara noastră ortodoxă catolicii vor ave cele mai frumoșe institutute particulare, cu localuri vaste, unde să încapă până la 1000 de copile? Și totuși lucrul s'a întimplat!

„Ce dovedesce acesta?

„Cred foarte puțin în jocul orb al „fatalității“ și deci gândesc, că trebuie, să fie alte cauze, care provocă această pornire printre noi.

„În cel dintâiu loc înse este neglijența și nepriceperea noastră, răutatea și nepriceperea cător va guverne, pe care le-a avut țara.

„Când veți, cât muncesc călugării și călugărițele catolice în școli, fiind conduși de preceptul: „Oine lucrază, se roğă!“ nu se poate, să nu constatăm nepriceperea noastră!

„Când vedem, că institututele catolice posedă cele mai frumoșe localuri din țară, și gem de populație românească, pe când imobilele Bisericii ortodoxe sînt confiscate, date cu chirie și făcute cărciumi, nu se poate, să nu constatăm și o rea voință, dar și o nepricepere din partea guvernelor!

„Ar fi fost mai de folos pentru țara asta, ca în locul luptei, ce s'a întreprins din când în când la noi pe de o parte pentru susținerea monachismului nostru în forma actuală, ér pe de altă parte contra lui, ar fi fost mult mai bine, să se îndrepte lupta pentru croirea de noi orizonturi atâtor inși, cari în definitiv nu sînt nici mai răi, nici mai spurcați de cât mulți din membrii laici ai societății!.. Nu vedem nici o greutate canonică, ce s'ar opune unei asemenea reforme în Biserica noastră. Ceva mai mult: am convingerea, că o reformă în acest sens ar asigura mai multă vağă clerului monahal, și am contribui cu toții la susținerea elementului religios în popor.

„Biserica catolică a fară de o intolerabilă încăpăținare, în a considera pe Papa de infalibil și singur cap vèđut al Bisericii, se ține totuși de progresele făcute de societate și caută, să se acomodeze lor.

Graziano. O Jidanule, — un judecătoriu drept și înțelept!

Balthasar. De aceea gată te spre a-ți tăia carnea; dară nu vèrsa sânge; și să nu tai nici mai mult, nici mai puțin, de cât chiar numai un funt. Dacă va fi mai mult ori mai puțin, și de ar fi numai atâta, cât face a două zecea parte dintr'o jumătate de gram, — ha dacă cumpèna se va pleca și numai cât un fir de păr: vei muri. Și casa și averea ta trec în proprietatea statului.

Graziano. Un al doilea Daniil! Un Daniil, Evreule! Necredinciosule, acum te-am prins de șold.

Balthasar. Pentru ce șovaesce Evreul? Iea-ți ipoteca!

Shylock (cu furie înecată). Dați îmi capitalul, și mă lăsați, să mă duc.

Bassanio. Îl am la în de mână. Ètă aici e! Aici!

Balthasar. El a refuzat a-l primi în fața tribunalului. Să-și primescă dreptul, care i-l dă zapisul.

Graziano. Îți spun, un Daniil! Un al doilea Daniil! Gândește, Evreule, că tu m'ai învèțat acest cuvînt.

Shylock. Nu-mi pot eu căpèta numai capitalul?

Balthasar. Nu ți-se dă nimic, de cât numai ipoteca; cu risicul propriu să ți-o lea.

Shylock (clocotînd de mînie). Nu mai stați de vorbă.

Balthasar. Așteptă, Evreule! Dreptul te mai reclamă într'un chip. Legea Venetiei zice: „Dacă se va dovedi despre un străin, că el pe ascuns ori fățis a întins cursă vieții unui cetățean, atunci partida, asupra căreia s'a îndreptat atentatul, primescè jumătate din averea lui; ér visteria statului primescè cealaltă parte. Viața vinovatului față cu toate voturile atîrnă numai de la grația judecătorului.“ În cazul acesta te affi tu acum; căci decursul afacerii arată limpede, că tu nu numai într'ascuns, nu, ci chiar pe față ai atentat la viața pîritului. Ast fel însu-ți te-ai espus pericolului amintit. Îngenuche! Rògă te de grația judecătorului!

Graziano. Mai bine cere permisiunea, ca să te spînzuri însu-ți. Și totuși, fiind că totă averea ta cade în mâna statului, nu-ți rămâne nici măcar prețul unei funii; de aceea trebuie, să te spînzure pe spesele statului.

Judecătoriu. Ca să veți, că ce alt spirit ne conduce pe noi, îți dăruiesc viața, mai înainte de ce o ai cere. Jumătate din averea ta e a lui Antonio, cealaltă jumătate e a statului, — pedèpsa asta ți-s'ar pute micșora numai atunci, dacă dovedesci po-căință.

Balthasar. Așa e, ce privește statul, dar nu, când e vorbă de pedepsirea atentatului făcut asupra lui Antonio.

Shylock. Nu! Luați îmi viața! Luați îmi toate! Nu mă agrătiați! Îmi luați casa,

dacă-mi luați proptecele, pe cari se razimă; îmi luați viața, când mă despoiați de mijlocele mele.

Balthasar. Antonio, ce grație îi dai?

Graziano. O funie în cîste! Nimic mai mult, pentru voea lui Dumnezeu!

Antonio. Dacă vè convine, domnilor judecători, ca în loc de a îna jumătate din averile lui să-i puneți o pedèpsă mai blîndă: eu sînt îndestulit, dacă acesta după mórtea lui va fi donațiune pe sama aeracilor din Venetia. Dară mai am o condiție: ca el pentru grația acesta să se facă creștin.

Judecătoriu. Asta o va face! Altmintrea revoc grația, ce i-am dat-o.

Balthasar. Èști îndestulit, Evreule? Grăesce!

Shylock (desperat). Sînt îndestulit.

Balthasar. Notarilor, compuneți actul de donațiune!

Shylock. Vè rog, lăsați-mè, să mă duc! Nu mă simțesc bine! Trimeteți îmi actul, eu îl voi subscrie.

Judecătoriu. El bine, mergi dar și fă așa!

Graziano. De așa fi eu judecătoriu, tu ai merge acuma de-a dreptul la spînzurătoare.

Balthasar. Botezul să nu-ți fie numai mască și semn: căci altmintrea vei avè, să te ofilești de gròză ore când înaintea Judecătorului celui vecinic.

(Cortina cade.)

„Pe noi și Biserica noastră ne-a surprins și buimăcit progresul făcut de societatea civilă, și azi nu ne putem ține de el măcar nici schiopătând.

„Închiudând acest articol, facem un respectuos și un călduros apel la șefii Bisericii, cari actualmente sînt tocmai întruniți în Sinod, spre a chibzui la măsuri energice contra răului, care ne sosesce.

„Trebue un întreg aparat de măsuri, dispoziții și sacrificii.

„Pôte de o cam dată trebue numai o mână de dispoziții, dar un car de sacrificii! „Dumitru Stănescu.“

În zădar, domnule Stănescu, în zădar vor fi dispoziții și sacrificii! Biserica lui Christos e numai una, și această e sfîntă, catolică și apostolică. A fără de această nu este apostolie, pentru că a fără de ea nu e Spiritul lui Christos!

Zădarnice vî sînt măsurile energice. Mai bine vî aduceți a mințe de cuvintele lui Gamaliil: „Opriți-vă de la ómenii acestia, și-l lăsați pe el. Că de va fi dîn ómeni sfatul acesta a lucrul acesta, se va răsipi. Érá de este de la Dumnezeu, nu-l veți pute răsipi; ca nu eum va și lui Dumnezeu împotrivorii să vî aflați“ (Fapt. 5, 38).

Alegerile municipale. — În 15 c. s'a aú îndeplinit în întreg comitatul nostru alegerile membrilor municipali. Aú fost vacante cu totul 95 locuri, aú reușit Români — după informațiunile, ce avem, — în 19 locuri, și 4 s'a aú pierdut. Nu încape încoéla, că la pierderea această în mare parte, noi purtăm vina. Ne-aú prea făcut apatic presiunea și nelegiuirile, ce zilnic se sevărășesc împotriva noastră, și ne-am prea pierdut sperarea în vre o întórcere mai fericită a lucrurilor. Indiferențismul acesta prea a dese pôte fi rîu explicat din partea contrariilor nostri, el pôte fi talmăcit ca o împăcare cu actualele stări de lucruri. În cercul Blașului, ca să nu mai pomenim de presiunea, pe care tot felul de notarășii și notarășei o deprindeaú asupra bietului popor, un număr însemnat dintre al nostri aú absentat de la votisare. De ce? E păcat óre a ne deprinde drepturile noastre garantate de legi? Se prea pôte, să fie și așa! „Közérdek“, organul celor din centru, cam așa și tracteză lucrul. Faptul, că, acum trei ani alegătorii români în butul nimicirii alegerilor și-aú deprins dreptul și ast fel aú ales în câte va locuri Români, ei îl califică de o cucerire (elhódították) făcută din partea naționaliștilor ultraști, ca și cum nu elementul românesc ar fi preponderant pretutindena în comitat; dar acum ei sînt mângăiați, că aú recucerit cercul Bărbantului, Vingardului și Zlatnei, — și sînt mângăiați, mai ales pentru că nota caracteristică a acestor alegeri a fost „biruința candidaților publicului de gândire patriotică“. Se prea pôte! Noi ne vom lua voce, să le spunem, cam cum s'a făcut biruința această, de pildă în Zlatna.

Alegătorii din notariatele Feneș și Zlatna aú fost duși la crișmă și ținuți acolo, ér alegătorii din notariatele Abrud-Sat și Bucium aú fost înșelați, că ei aleg nu în Zlatna, ói în Abrud, și ast fel din comunele acestea n'a venit nime la alegere. A fără de aceea alegerea s'a închiat încă înainte de 4 óre de tîmă, ca nu cum va să vină vre un „ultraist“, să voteze!

Cam așa și-aú recucerit ei pozițiunile pierdute. Noi nu o putem face această și nici nu voim, să alegem cu ast fel de mijloce detestabile.

Instalarea noilor canonici.

Duminecă în ziua ss. Cosma și Damian s'a făcut în biserica catedrală din Blaș instalarea solemnă a celor dintăii canonici aleși sub guvernarea Mitropolitului Victor. Nu insistăm asupra pedecilor, cari aú amănat până acum umplerea acestor vacanțe; ele se pomenesc în cât va în frumoșa vorbire a I. P. S. Sale Mitropolitului. Remarcăm atăta, că denumirile acestea aú fost salutate cu vină bucurie din partea credincioșilor nostri dîn întregă provincia mitropolitană.

Sâmbătă înainte de instalare s'a aú publicat în ședința capitulară decretul noilor canonici și li-s'a luat profesiunea credinței. Duminecă înainte de începerea s. Liturghii I. P. S. Sa Mitropolitul îmbrăcat în mandie și camilafcă ședînd pe amvon, celalaltii capitularii în stălele lor, ér ceștia trei stănd în față cu Mitropolitul, după ce a făcut istoricul acestor alegeri, a lăsat, să se cetescă decretul canonicesc, a celor dintăii date de Maiestatea Sa, ér a canonicului teolog de Escelența Sa Mitropolitul.

Étă cuvîntarea I. P. S. Sale:

„Preavenerat capitul metropolitan!

„Bucuria zilei din 6 Decembre 1896, când avusesem norocul de a vî introduce în stălele dobîndite prin promoțiunea graduală, nu putu, să o turbure împrejurarea, că mai erau câte va stăle necomplete.

„Părintele îndurării și a tótă mângăierea v'a întărit, cu bucuria zilei aceleia v'a adaus puterile și voea, ca să osteniți fără preget, ca să purtați sarcina grea și a fraților mutați de la noi, și cu tóte acestea să nu îmbrănciți sub povóra, ce creștea treptat alătoria cu dezvoltarea frîșcă a instituțiilor bisericesci și de bună samă nu pôte scăde din îndemnul pedecilor, ce i-se lășesc în cale.

„În numele sfintei biserici vî rostesc mulțămîntă călduroșă pentru serviciile prompte prestate și de atunci în cóce. Perseverența în lucrul Domnului este de laudă pentru cei ce-l împlinesc, se face isvor de mângăiere dulce pentru toți aceia, la binele cărora țintesce, și nu-l pot denega tributul recunoștinței toți, câți s'aú datat a cumpeni trebile după dreptate.

„Cu un act de recunoștință preainaltă a căutat spre acest preavenerat capitul metropolitan Maiestatea Sa sacratissimă Preainaltatul Împărat și Regele nostru apostolic, când cu rezoluțiunea-I preainaltă din 9 Octomvrie 1898 împărtășită cu rescriptul Escelenței Sale a dlui ministru reg. ung. de culte și instrucțiunea publică de dato 25 Octomvrie 1898 Nr. 71.833 s'a îndurat a încunoșcința graduala promoțiune a Frăției Sale Preaonorate Dr Augustin Bunea, a canonicului teolog al acestui Preavenerat Capitul, ales în 5 Septemvrie 1895, de la statul de canonic teolog la trépta de canonic scolaric, care tréptă de drept și în faptă devenise vacantă prin promoțiunea Frăției Sale Preaonorate Simeon P. Mateiú de la postul de canonic scolaric la cel de canonic cantor, încuviințată cu rezoluțiunea preainaltă din 25 Octomvrie 1896.

„În acest chip statul de canonic teolog

devenise vacant după drept, ér trépta de canonic cancelar era de drept și în faptă vacantă prin promoțiunea graduală a Frăției Sale Preaonrate Gavriil Pop de la postul de canonic cancelar la trépta de canonic custode, încuviințată cu aceeași preainaltă rezoluțiune din 25 Octomvrie 1896.

„De aceea Preaveneratul Capitul bobian amésurat constituțiunii sale ținînd ședință electorală în 20/8 Maiú 1898, a ales la postul de canonic cancelar pe Frăția Sa Multonorată și Clarissimă Dr Vasile Hossu profesor de sfînta teologie, ér la postul de canonic teolog pe Frăția Sa Preaonorată și Clarissimă Dr Victor Szmigelski, asemenea profesor la sfînta teologie; acestul din urmă îi dede decret colajional, ér pe cel dintăii îl propuse Maiestății Sale, ca să se îndure a-l întări alegerea, ceea ce s'a și întîmplat prin aceeași rezoluțiune preainaltă din 9 Octomvrie 1898, după cum aceste tóte mai pe larg se înțeleg din preainaltele decrete regesci, respective din colajionalul decret metropolitan, cari cetescă-se!“

(Se cetesc cele două decrete regesci, apoi decretul Mitropolitului relativ la demnitatea canonicului teolog.)

„Aceste preainalte diplome regesci, pe cumși decretul metropolitan înședința capitulară din 12 Noemvrie 1898 presentându-se, cetîndu-se și publicându-se s'aú primit cu devoțiune omagială respective fișcă, — de o dată la dorința espresă din partea Preaveneratului Capitul mie mi-s'a dat ocașiunea plăcută, ca într'acastă sfîntă zi de Duminecă a XXIII-a după Rusaliú în acest loc sacrat să-l introduc cu solemnitatea îndatinată în gradurile lor primite amésurat intențiunii marelui fundator și antecesor de pie memorie Ioan când va Bobb episcop al Făgărașului, și pe cel înaintat și pe cel acum constituți, și aședîndu-l în locul, ce li-se cuvine în corul acestei sfinte biserici catedrale, să-l fac arétați ca pe cei ce de aci în colo aú, să cuprindă trépte de demnitate eclesiastică, conferită lor în sensul sfintelor canóne.

„Binevoescă dar, Frate în Christos Preaonorate Dr Augustin Bunea canonic teolog, a cuprinde postul de canonic scolaric și fiú încredințat, că virtutea sarcoedotală se prețuesce în sfînta biserică.

„Veneratul Capitul, când te-a ales între membrii săi, a onorat memoria piului antecesor și a marelui arhieréú Ioan când va Vancea de Buteasa, că l-aú fost fiú iubit și mână dréptă.

„Mă bucur, că după stăruință încordată pronia divină a conces, să te vedem înaintat.

„Preoții, cari bine își păzesc diregétoria, de îndoită cinste se vor învrednici.“ Constanța în bine, zel în serviciu, îndelungă răbdare cătră cei înfrânți cu sufletul, pe cum până aci, cu atăt mai virtos în viitor te vor mângăia întru lungime de zile.

„Mergi, Frate în Christos Preaonorate Dr Vasile Hossu, profesor de sfînta teologie, și cuprinde statul de canonic cancelar, unde te-a chemat Veneratul Capitul și te-a întărit grația Regelui apostolic. Sute și miú de familie se bucură împreună cu Frăția Ta și îți sînt recunoșcétorii, că le-ai luminat fiú și i-ai îndreptat la calea mântuirii. N'ai ascuns talantul, ce și-s'a încredințat; dar scii bine, că „al lui Dumnezeu este darul, nu din fapte, ca să nu se laude cine va“. Strălucesce cu învățătura, cu viața, cu zelul, cu osteneța și cu sfatul spre binele sfintei bi-

sericii, nimenia nu va cuteza a defăima tine-rețele tale! „Cel ce se tem de Domnul, te vor vedea și se vor veseli, că spre cuvintele Lui vei nădăjdui, și ți-se vor adăuga ție anii vieții într-o lungime de zile.“

„Cutéză, Frate în Christos Preaonorate Dr. Victore Szmigelski, profesor de sfința teologie, și cuprindé stalul de canonic teolog. Cu îndelungă răbdare al păzit până azi catedra științelor sacre, păzesce de azi în colo corul sacru, nisnesce la sfat și din isvórele curate ale s. Scripturi să curgă din gura Frăției Tale rîurile înțelepciunii, ale judecării și ale dreptății, ca cei de sub ascultarea Noastră, povățuiți și cu îndreptarul luminilor Frăției Tale să preamărescă pe Tatăl nostru cel din ceruri.“

„Și acum, Preavenerat Capitul metropolitan, după 6 ani ajunși în urmă, să vedem din nou întregit Capitulul de fundațiune bobiană, să dăm laudă lui Dumnezeu, de la care vine totă darea cea bună și tot darul desevârșit.“

„Valurile, între cari agitată se învăluesce corabia sfintei biserici, ne ailesc mai mult că de altă dată, să priveghiam și cu de-adinsul să vedem, cum să le infruntăm.“

„Un semn ôre care de speranță, o rază luminătoare ni-se pare, că ni-se arată în sêrbătorea zilei de astăzi, când Preaveneratul Capitul i-s'a dat modul de a se pute lauda, că a primit în forul sêu o treime de bărbați, dintre câți îl avem în această archidieceasă de Dumnezeu păzită mai luminați cu știința, mai comendabili pentru pietate, mai neobosiți în osteneală, mai tari întru a combate luptele Domnului, mai abili la cârmă și mai cunoșcători de ômeni și lucruri.“

„Nu ne rămâne alta, de cât ca bucurându-ne împreună să ne îmbărbătam împrumutat la lucrul cel mare și sfânt, care este pus înaintea noastră, și întru înțelegere frățescă deplină să cântăm și să aflăm, cele ce sînt pentru mântuirea noastră.“

„Spre acestea să ne ajutore ss. făcători de minuni Doctorii fără de argint Cosma și Damian, a căror amintire facem, ca întrevinerea lor să aile leac de vindecare ranelor celor multifarii ale Veneratului Cler și ale credinciosului popor. Această să o cerem prin mijlocirea Preasfintei de Dumnezeu Născătoare și pururea Fecioarei Maria și de grabă să o dobîndim cu darul și cu îndurările și cu mila de ômeni a Domnului și Dumnezeului nostru Isus Christos, căruia i-se cuvine onore și închinăciune împreună cu cel fără de început al lui Părinte și cu preasfintul și de viață făcătorul sêu Spirit, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.“

Așezați fiind toți în locurile lor, Reverendissimul preposit mulțamesce Mitropolitului pentru osteneala, ce a pus întru completarea capitulului bobian, care de ani îndelungați era lipsit de trei membri, atât de trebuincioși acum în aceste timpuri critice. — Dr. Aug. Bunea noul canonic scolastic în numele sêu și în al soților sêi a dat expresiune gratitudinii pentru înalta onore, de care au fost împărțaiți, și a promis, că își vor da totă silința, să fie membri vrednici în această înaltă corporațiune ilustrată de atâtea nume renumite.

Când noii canonici își ocupă stălele lor, corul prof. Murășan cânta fie căruia un frumos „Să trăescă!“ compoziție nouă aranjată pentru chor mixt,

După sfârșitul mulțamitei rostite de Dr. Bunea tot publicul numeros, care fusese de față, a erupt în un sincer „Să trăescă!“ la adresa I. P. S. Sale Dnului Mitropolit.

Dorim din inimă noilor canonici totă binecuvîntarea cerescă, ca să pótă purta mulți ani greaua sarcină, ce s'a pus pe umerii lor.

Raportor.

Revistă bisericescă.

Din Patrie.

Ministrul de culte și instrucțiunea publică declară, că ordinațiunea dată de curând pentru esecutarea legii referitoare la întregirea venitelor parohiale privesce numai pe acatolicii, nu înse și pe catolicii, față cu cari se va observa praxa de până acum, a nume statul va ajuta pe cei propuși de către Ordinariate. Între textul ordinațiunii și între declararea ministrului e mare contrazicerea. După declararea acésta noi nu mai continuăm a publica ordinațiunea.

Ministru de culte în Ungaria tot de una a fost catolic, de și de multe ori numai după nume. Acum protestanții pretind, că să pótă fi și bărbați de confesiunea lor ministri de culte.

Roma.

Guvernul italian de un timp în cöce a pus organele sale, să asculte predecile preoților catolici, și pe cel ce ar atinge stările miserabile din Italia, să-l improcueze. Nu de mult a fost improcueat parochul din Pozzi aproape de Milan, un preot bătrân de 88 ani, fiind că prin predica despre serbarea Duminecii — zice procurorul — a atîțat la ura de clase.

Între guvernul francez și S. Scaun Apostolic decurg negocieri cu privire la crearea unui cardinal de origine franceză, care să reședă în Roma. După ce S. Scaun n'a putut accepta persoanele propuse de guvernul francez, se va amâna ținerea consistoriului secret, ori chiar și dacă s'ar ține consistoriul, Papa nu va crea cardinali noi mai înainte de a fi ajuns la înțelegere deplină cu Franța.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Guvernul spre a infrîna pe obstructioniști a pus la cale enunțările municipiilor în contra obstructionii. De curând au emanat atari enunțări de la orașele Alba-regală, Oradea-mare, Cluș, Panciova și Kecskemét și de la comitatele Maramureș și Udvarhely.

În 11 a. c. Kossuth a interpelat în cauza mutării monumentului lui Hentzi înaintea școlii de cadeți. — Bánffy a răspuns, că depărtarea monumentului de pe piața Szt. György e o dorință generală a Magiarilor. Acum acésta se realizează. Așezarea statuei înaintea școlii de cadeți, unde se vor așeza și osămintele ostașilor căduți în 1849 împreună cu Hentzi, e dorința Maiestății Sale.

În 12 a. c. au nutrit obstructionia doi opoziționali și un guvernamental. Polonyi

a interpelat pentru secuestrarea banilor ziarului „Tipographia“.

În ședința de Lună primul orator a fost Petru Mihályi. El a imputat guvernului, că denegă a da lămuriri în cestiunea pactului. — Guvernamentalul Szentpályi a afirmat, că lupta opoziției e o gônă îndreptată în contra persoanei lui Bánffy. — Opoziționalul Jagics a declarat, că nu luptă în contra persoanei lui Bánffy, ci espune situația de compătimită a țerii. — Kalocsay a combătut dictatura creată de Br. Bánffy. — Mai aspru a atacat guvernul și partizanii lui Ivánka Oszkár. El a zis, că cele afirmate de Tisza István despre opoziție sînt calumniile. Bánffy nu a făcut nimic pentru vindecarea miseriilor sociale; clica Tiszaista pörtă o politică de interese familiare. Br. Bánffy domnesce prin terorism și corupțiune.

Martii s'a închiat discusiunea asupra ordinii de zi. Br. Bánffy și contele Tisza István au respins acușele, ce li-s'au făcut din partea opoziției. Tisza István a zis, că tatăl sêu nu a promovat interesele familiare fiind la putere, ci chiar a jertfit de la familie în interesul statului. (Opoziția nu crede așa ceva.)

Mercurii s'au început discursurile de închiare. Se vede, că guvernul și de astă dată a pactat cu opoziția, ca să înceteze cu obstructionea, căci în Ungaria și opoziția poreclită independentista e la dispoziția guvernului. Neîmpăcații(?) Bartha Miklós, Sima Ferencz și Wittmann János lipsind din cameră au renunțat la ținerea discursului de închiare. Despre Kossuth se zice, că afaceri urgente îl chemă la Neapol, deci opoziția rămâne fără șef. Barabás a zis, că enunțările municipiilor în contra atitudinii observate de opoziție nu au nici o valoare, de ôre ce tot municipiile s'au declarat și pentru vama autonomă, ce o voesc și opoziția. Apoi a înșirat din nou păcatele și abuzurile guvernului. — Br. Bánffy a zis, că purtarea opoziției amenință parlamentarismul; ea nu se îndreptă în contra persoanei dînsului, ci în contra constituțiunii. La aceste cuvinte opoziția a erupt în strigări: „Minte! Scandal! Calumnie! Nu vom suferi!“ Bánffy închie recomandând, să se primescă propunerea lui Örley de a se începe desbaterea bugetului provisor în dată după terminarea ordinii de zi. — Votarea asupra acestei propuneri s'a făcut Joi, și propunerea s'a primit.

Austria.

În parlamentul austriac și acum se petrece timpul cu lucruri, cari nu promovă interesele statului.

Deputatul social-democrat Daszinski a zis, că pentru Wolf în Boemia germană se fac colecte publice, ba în unele fabrici se subtrage chiar și din simbria lucrătorilor. — Prade a declarat, că colectele nu se fac pentru persoana lui Wolf, ci pentru ziarul lui „Ostdeutsche Rundschau“.

În 16 a. c. ținându-se ședința s'a continuat discusia asupra punerii sub acușă a cabinetului Badeni pentru procedura lui în ședința a 30-a și a 31-a din sesiunea a 13-a.

Ministrul de finanțe Dr Kaizl a fost Mercuri în Budapesta spre a se conțelegé cu guvernul ungar pentru eventualitatea, când pactul nu s'ar puté închia pe cale parlamentară.

Tribunalul suprem din Gratz a declarat ca limbă de pertractare și limba slovenă. Acésta declaraie a făcut sânge rēu în Germanii ultraiști.

Franta.

Atât în senat, cât și în cameră s'a primit propunerea de urgență de a reforma iudicatura militară. Acésta s'a făcut în urma complicărilor născute în afacerea Dreyfuss.

Partisanii sindicatului nu sînt mulțămiți, că s'a hotărît revisiunea procesului Dreyfuss, ci încreduți în puterea și influința, de care dispun, atacă în presă fără cruțare armata. Dacă guvernul cutéză a urmări pe insultătorii armatei, este însuși atacat în parlament, cum s'a întimplat în 14 a. c., când socialistul Fournier a interpelat guvernul, pentru că urmăresce pe Gohaier pentru o carte, în care insultă armata, și pentru că la timpul său a urmărit pe Zola. Acestea, zice Fournier, le face guvernul de dragul reacției. — Deputații din dreapta au demonstrat în contra vorbirii lui Fournier zicend, că Zola nu merită a fi amintit de pe tribună. — Drumond a atacat cu vehemență pe Jidan.

Italia.

Parlamentul italian s'a deschis Mercuri cu solemnitate. În discursul tronului regele a reflectat la mișcările socialiste și a laudat cumpetul și atitudinea miliției în suprimarea turburărilor. Cea mai mare binecuvintare pentru Italianii e acum pacea, ca prin muncă să se garanteze ameliorarea stărilor sociale de toți dorită. Acésta înse se pôte numai prin respectarea legilor și a instituțiilor de stat. Apoi a apelat la patriotismul și cumiția poporului pentru conservarea ordinii și a liniștii. — Raporturile cu puterile esterne sînt amicale, ceea ce o dovedesc și răspunsurile primite la inițiativa, ce a luat-o guvernul în o cestiune, ce privesce pacea și garantarea ordinii, adevăta conferența în contra anarhiștilor. — În Africa se urmăză o politică de pace și de consolidare a coloniilor. — În privința raportului cu biserica guvernul va urma politica libertății, care se baséză pe tradițiile și spiritul poporului italian. Dând religiunii ori unde respectul convenit guvernul va apéra pretutindenia drepturile puterii de stat. — În fine a anunțat mai multe proiecte de legi, între altele și unul pentru ameliorarea sorții clerului subaltern. — În concertul european Italia conlucră în armonie cu puterile aliate spre susținerea păcii.

America.

Americanii până ce au scos pe Spanioli de pe Cuba și de pe cele alalte insule din Vest, se provocaū des la doctrina lui Monroe, că America este a

Americanilor, cari nu se amestecă în afaceri străine, dară nici nu sînt amestecul neamericanilor. Acum alt cum cugetă cetățenii Uniunii. Ei voesc influința și în deslegarea cestiunilor internaționale de pe cele alalte continente. La ultimele alegeri n'au fost normative cestiunile interne, ci cestiunea americanismului, în sensul căruia Americanii au, să se ocupe de politica universală. Cu programul acesta s'au ales 183 deputați, pe când aderenții lui Monroe sînt numai 164. Mac Kinley pune lucrurile la cale, ca să figureze și America ca putere mare. Anglia părătesce politica americană zicend, că Anglia și Statele unite au aceeași interese în Orient.

Correspondențe.

Vicariatul Făgărașului 12 Nev. n. 1898.

Mult Onorată Redacțiune!

În 11 Nov. n. a. c. s'a ținut sinodul vicarial mixt, din preoțimea vicariatului și din câte 2 reprezentanți mineri ai fie cărei parochii.

După invocarea spiritului sfint prin intonarea în corpe și cu totă pietatea a imnului „Împérate ceresc“ a urmat deschiderea sinodului prin președintele Rev. Domn Basiliu Raț la 10. a. m.

În cuvîntul de deschidere s'a accentuat mai ales zelul și stăruința deosebită, ce trebuie să o pună preoțimea în împlinirea agendelor împreunate cu oficiul lor, pe cum și aceea, că cei ce ar fi în restanță cu unele sau altele lucruri, să-și dea totă silința a le aduce în ordine.

Programa pe lângă obiectele de natură oficiasă a cuprins și două obiecte de importanță și a nume:

1. Alegerea senatului scolastic districtual pe un nou period de 3 ani.

Comisiunea candidătore alésă din sinodul și constătore din 7 membri prin referentul său On. Maximilian Recean a propus următore lista: Demetriu Chișerean cooperador parochial în Făgăraș, Ioan Bunea preot în Vad, Teodor Bonca preot în Noul român, Maximilian Recean preot în Valdarecea ca membri ordinari, ér ca suplent Iosif Pop preot în Comana inferiără. Mireni: Dr Andrei Micu avocat, Dr Nicolau Șerban deputat dietal și avocat, Ioan Cinteș amplotat pens., Vasiliu Raț învățator în pensiune, toți din Făgăraș, Iacob Popeneci primpretore în pensiune din Veneția inf., Ioan Pop și Enstachi Crișan învățatori în Șinca veche, Nicolau Ghireoiș primar în Bucium, suplent Andrei Stroia învățator în Făgăraș.

Abzicend preotul Iosif Pop, în locul dînsului s'a ales ca suplent Gavrilă Cornea preot în Ileni.

Alegerea tuturor membrilor s'a făcut cu aclamațiune.

2. Discușiune asupra circularului Prea-veneratului Consistoriū mitropolitan ddo 23 Decembre 1897 Nr 5817 și a nume la întrebarea, că cine să acopere, și de unde să se acopere spesele de călătorie și diurnele împreunate cu participarea învățătorilor la

adunările despărțemintelor, la ședințele comitetului central și la adunările generale prevădute în statutele ei?

La acésta întrebare nu tocmai ușor de rezolvat s'au făcut patru propuneri și a nme din partea preoților Ioan Bunea, Teodor Bonca, Ioan Fulicea și Iosif Pop. Tote patru ar merita a se înșira aici, fiind făcute tôte mai mult s'au mai puțin în interesul prosperării reuniunii învățătoresci și a membrilor ei: înse pentru că intențiunea mea este a fi cât se pôte de scurt și de obiectiv, în acest raport voi aminti numai propunerea primită. S'a primit propunerea preotului Ioan Bunea și a nume: „Spesele de călătorie și diurnele împreunate cu participarea învățătorilor la adunările despărțemintelor să le acopere susținătorii de școli, ér cele împreunate cu participarea delegațiilor la ședințele comitetului central și la adunările generale tôte parochiile din vicariat.“

Ce privesce cheea, după care ar fi, să se repartizeze aceste diurne și spese, s'a lăsat în buna chibzuință a senatului scolastic districtual, care va avé, să decidă în proxima sa ședință.

Pot, să zic, că doră ca nici o dată s'au discutat tôte cu multă seriozitate și mare însuflețire.

Incassându-se și taxele și alte restanțe, sinodul s'a închis la ora 2 d. m.

Job.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Ștefan Cardoș faur din Sântimbru a cumpérat în vârful turnului bisericii de acolo o cruce în preț de 7 fl. cu ocașiunea reparării turnului.

O faptă vrednică de imitat. M. On. Domn-Teodor Moza, paroch din Gruiu lung, diecesă Orădii Mari, a făcut o fundațiune de 2000 fl. cu scopul, ca din fructul acelei sume să se crească un băeat în „Internatul Pavelian“ din Beiuș. Fapta frumósă a M. On. D. Moza e vrednică de totă lauda, e vrednică de imitat, și asta cu atât mai în adins, că de și în tot de una a avut un venit foarte modest, totuși prin muncă neobosită, prin zel învăpăiat și abnegațiune apostolică i-a succes a aduna suma acésta pentru un scop atât de nobil. Așa ceva, mai ales în timpul materialismului de azi, face numai omul cu inimă caldă pentru binele și folosul bisericii și al nației. Ajute-I bunul Dumnezeu, ca și mai de parte să pótă crucea și câștiga pe sama tinerilor sêraci români. Vivant sequentes!

Membri în congregațiunea comitatensă în cercul Blășului au fost aleși în 15 a. c. dñi Gavril Pop, Dr Aug. Bunea și Dr Vasile Hossu canonic, profesorul Ioan F. Negruț și viceprotopopul G. Bărbat.

Congres studentesc în Turin. La congresul studentesc internațional, ce s'a deschis în 14 a. c. în Turin, s'au prezentat mai mulți studenți universitari români, cari au fost primiți cu vii simpatii. Studentul român de la Oradea Mare dl Lucian Bolcaș, pe cum se anunță, a fost ales vicepresident al congresului, ceea ce a supérat pe Magiari.

Meseriași români din Blaș aranjéză Duminecă sară la „Univers“ o producțiune teatrală, în care se vor preda piesele: „Idil la țară“ comedie în 1 act de Jun și Felix, localisată de Maria Baiulescu, și „Milo director saū mania posturilor“ comedie în 1 act de V. Alexandri. Începutul la 8 ore. Prețul de intrare: locul I 80 cr., locul II 60 cr., stal 40 cr. Venitul curat e destinat pentru „Reuniunea pompierilor“ din Blaș.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Este óre morala Iesuiților coruptă?

Falimosul proces al abatelui Morisseau produse o rară senzație între locuitorii Iașului. Lumea teșană urmărea în sala curții cu jurați cu răbdare neașteptată desbaterile și mărturiile, se pasiona din felurite pricină, se simțea óre cum „angajată“ în afacerea criminală, sorbia sentințele de oracol ale gazetelor locale și discuta apoi amăruntelile, pronosticurile și ipotezele, cari abundau în jurul senzaționalului proces. Cu prilejul acesta se și deschisera toate isvórele de ignoranță și de ură spre a înfunda și a stinge, de ar fi cu putință, tot, ce e catolic. Nici se putea ceva mai curios! Căci de și P. Morisseau deja de vre o 13 ani nu mai face parte din „Societatea lui Isus“ (pe care unii preferau a o numi „sectă iesuitică“), totuși considerând, nu știu din ignoranță sau din altă pricină óre care, pe P. Morisseau ca membru actual al ordinului Iesuiților, se confunda afacerea zisului preot cu chestiunea iesuitică, și se găsea cu cale de a arunca injuri și calomni fără temei asupra Iesuiților și a pune în o lumină cu totul falsă moravurile și principiile morale ale lor.

A mai întreba în zilele noastre luminate, ce fel de ómeni sînt Iesuiții, pare a fi o întrebare nefolositoare. Cuvîntul „Iesuit“ e pe buzele tuturor. Fiind vorba de Iesuiți, fie care își însușește competența de a espune și dînsul părerea sa. Ér dacă-l întrebi, pe ce-și razimă această competență, îți va răspunde de cele mai multe ori cu mirare: „Dar ce curiosă întrebare! Dór tótă lumea cunoște pe deplin pe Iesuiți!“ O, de la câți ómeni am căpeta acest singur singurel răspuns! — Inse într'adevăr nimica nu e mai ușor de cât a ști, ce sînt Iesuiții, ce viață duc, de ce principii sînt conduși, de óre ce ordinul lor, alcătuiindu-se la începutul anului trecut din 14,476 de membri, e împrăștiat preste tot pămîntul, predică în public, întreține o mulțime de școli elementare, de licee și de universități, constituțiile lor se află în mâinile străinilor, și cărțile scrise de dînsii sînt de vânzare la toate librăriile. Avînd deci în vedere această răspîndire a Societății lui Isus și tot o dată și activitatea publică a membrilor ei, greă îți vine, să crezi, ca cine va să nu potă răspunde la întrebarea: „Ce fel de ómeni sînt Iesuiții?“

Și totuși a rare ori se găsește un lucru așa de evident, despre care ideile să fie tot o dată așa de nelămurite și de false ca ordinul Iesuiților! Mulți își înfățișează sub numele de Iesuiți o companie de ómeni fățarnici și visleni, „večnic cu aerul smereniei în față, cu privirile blânde și pline de bunătate, cu graiul dulce și seducător, cu mersul legănat, făcîndu-și impresia unui Cheruvim, cari inse în numele unei religii, în numele lui Christos, simbolul blîndeței și al dreptății, sevărșesc și permit totul, până și crimele cele mai înfiorătoare.“ („Evenimentul“ 14 Martie 1898); „ale căror principii sînt următoarele: O femeie pôte fura bani de la soțul ei pentru a da unui preot; cine va pôte să fure, dacă e în interesul său; în fine totul e permis până și crima!... Un judecător pôte primi daruri înaintea judecării, fără a fi obligat, să le restituie“ ș. a. („Evenim.“ 8 Iunie 1898). Am abusa de răbdarea cetitorilor, dacă am voi a-l face cunoscuti cu toate insinuările și acușările, ce s'au făcut Iesuiților de la primele începuturi ale existenței lor până în zilele de azi; nici nu credem, că e de trebuință a le enumera pe toate, de óre ce acușătorii Iesuiților repetază cu variațiuni de vorbe și de expresiuni necentenit aceleași idei, cari se cuprind în rîndurile citate mai sus, și cari au fost combătute deja de mii de ori, așa în cât ne întrebăm cu mirare, cum se pôte, ca și în zilele noastre publicul să mai albă nisce idei așa de bizare despre Iesuiți?

Dar lucru fôrte ușor de esplicat: în aprețierea Iesuiților mulți indiviđi nu caută de a cerceta sau a revela adevărul, ci mai virtos de a cultiva un interes, vre o tendință óre care particulară, care nu are nimic de a face cu valoarea reală, cu adevărul; ei se lasă a se impresiona de inclinări personale, și apoi vin și fără să ne spună motivele, fără să producă o singură probă, prin simple exclamațiuni voesc, să combată pe Iesuiți; zic exclamațiuni, căci vrăjmașii Iesuiților au aflat metodel cel mai naiv și mai ușor de a impresiona publicul: prin puterea fantasiei, de care ei dispun, își nălcesc un iesuitism altmintrea, de cum este în fapt, și apoi strigă, esclama, că Iesuiții sînt primejdioși societății etc. Lucru prea firesc! Așa se întimplă cu cei, ce pătinesc de bóla așa zisei popularități, pe care n'ar dobîndi-o, de nu ar oferi publicului ceva picant! Ér publicul necunoscător și doritor de scandaluri primesce insinuările în contra Iesuiților ca monetă bună, dând cu

totul uftării principiul „audiatur et altera pars“, să se audă și partea contrară! Mă rog, ce ați spune despre un individ, care vóind a studia chestiunea mult agitată despre originea Românilor s'ar mărgini numai la cetirea cercetărilor tendențioase ale lui Roessler, ér spunîndu-l cine va, că teoria lui Roessler e plină de absurdități, pe cum o arătase d. p. ilustrul profesor Xenopol, — dacă cu toate acestea nici n'ar învrednici cartea dlui Xenopol, să o cetască, sub cuvînt, că Roessler e pentru dînsul singura autoritate competentă? Prin urmare, ce să spun despre aceia, cari pe singurii vrăjmași ai Iesuiților îi socotesc de competenți în aprețierea valorii reale a Iesuiților, așa în cât Maynard se vedu silit, să vorbescă despre „perfides insinuations de Pascal, ses calumnieuses inductions, ses mordants sarcasmes, sa méchante ironie“ (Les Provinciales et leur refutation. Paris 1851 I. p. XI)? — Critica înainte de toate trebuie făcută fără tendință particulară, fără parțialitate. Acesta o pot cere și Iesuiții în afacerea lor. „Dreptatea o reclamă, adevărul o cere, și noi o așteptăm!“

Ați audat invecitivele, ce se făceau Iesuiților cu ocaziunea procesului Morisseau. Vă rog, să cetiți și rîndurile următoare scrise spre apărarea lor, și formați-vă voi înși-vă judecata, pe a cărui parte este adevărul.

„Morala Iesuiților e perversă, coruptă și primejdioasă.“ Étă scurt și simplu cuprinsul învinovățiilor făcute Iesuiților! Combătînd această calomnie infamă nu mă voi lua după pilda vrăjmașilor iesuitismului, cari în cele mai multe ori nici n'au cunoscință de el și totuși îl acușă de crimele cele mai îngrozitoare fără a le dovedi; ci basînd spusele mele pe fapte evidente, pe constituțiile Iesuiților și pe autoritatea unor ómeni, despre a căror imparțialitate nu încapă îndoielă, am, să încerc a desveli înaintea cetitorilor o imagine adevărată și conformă cu realitatea moralei defăimaților Iesuiți.

Grație unui Pascal, Eugène Sue și consorțiilor, ómenii s'au obișnuit cu idea unei „morale iesuitice“. Dar de când să-și fie însuși Iesuiții dreptul de a avé o morală, care să fie exclusiv a lor? Morala recunoscută și domnitóre în biserica catolică a fost tot de una și aceea a Iesuiților: nici episcopii, nici papa n'ar fi tolerat o morală nouă, diversă de aceea a doctrinei bisericesci. Pe cum opurile autorilor ne-iesuiți se studiau și se întrebuințau de către Iesuiți, în tocmai așa și teologii din cele alalte congregațiuni religioase, cât și clerul mirean se serviau mult de cărțile morale ale Iesuiților. S. Alfons Liguori d. p., cel mai ilustru moralist al Bisericii catolice, răzima în cele mai multe cazuri sentințele sale pe autoritatea scriitorilor din Societatea lui Isus, despre cari se pronunță în a. 1756 Febr. 15: „Perché questi in verità sono maestri di morale“ (Lettere III. 20); ér într'o altă scrisóre a lui din 30 Martie 1756 cetim: „Mă țin cel mai mult de părerea părinților Iesuiți, pentru că opiniile lor nu sînt nici laxe, nici severe, ci drepte“ (ib. III. 23). — „Așa dară,“ zice Dr Moufang, „nu există, de fel o morală iesuitică, o morală, care să fie exclusiv a lor, și care să se deosebescă de doctrina catolică. Cel ce acușă pe Iesuiți de o morală laxă și coruptă, atacă însăși biserica catolică, care nu are altă morală și care tolerază aceea a Iesuiților.“ (Actele referitoare la Iesuiții din Germania. Mainz 1872). Cine inse ar îndrăzni, să acușe tótă biserica catolică de o morală coruptă? O absurditate mai mare nici nu s'ar puté!

Nu putem, nici nu vom a tăgădui, că dintre cei 30.000 și mai bine de scriitori Iesuiți se află unii, ce susțineau ieri colo vre o sentință, ce mai tîrziu fu reprobata de către Biserică. Dar nu trebuie uitat, că și în științele morale se află destule chestiuni grele de rezolvat, că acei puțini Iesuiți nu făceau alt ceva, de cum mulți alți teologi, adecă se folosiau de libertatea de a avé fie care părerea sa într'o chestiune disputabilă; și în sfârșit că ei susțineau părerile lor, numai cât timp apărarea lor era permisă. Și chiar presupunîndu-se, ceea ce pîn acum încă nimeni n'a dovedit, adecă că vre un Iesuit nu s'ar fi supus deciziunii hotărîtóre a Bisericii, — s'ar puté forma óre dintr'un asemenea cas un argument în contra moralei întregului ordin iesuitic? Unde am ajunge, mă rog, dacă din păcatul unuia ar resulta drept consecință, că toți, ce stau în legătură cu dînsul, sînt ómeni fără cinste? Temistocle și Pausania au tradat patria lor, — așa dară toți conducătorii Grecilor în contra Persilor au fost trădători de patrie? Dl avocat Dim. Alexandrescu nu e prea sigur în științele istorice ale Moldovei, — (pe cum o vom arăta mai jos.) — așa dară pe toți avocații români să-i bănuim de

ignoranță în ale istoriei? Unde e logica sănătoasă?... Voi, cari acușați de o morală coruptă și cari mustrați cu atâta severitate o congregațiune renunită în toată lumea, n'aveți ore nimic pe conștiință, de ce ar trebui, să vă căiți? De s'ar cerceta gândurile văstre, de s'ar aduce faptele și scrisesele văstre și ale părinților vostri înaintea tribunalului opiniei publice, de am pătrunde în adâncul conștiinței văstre și am rădica rădăcina de pe secretele văstre de familie, — ore nu s'ar afla nimic, ce cu drept cuvânt ar trebui condamnat? Pare că vă aud răspundând, că omul n'are, să dea samă de cât de faptele sale personale. Pentru ce dară sînteți în contradicere

evidență cu voi înși-vă făcând o familie religioasă responsabilă de greșelile unui membru, care face parte din ea? Mulți indiviți nedemul se află între rindurile armiei și ale magistraturei, dar numele cel bun al acestor corpuri n'a suferit prin ticăloșia unor membri particulari ai lor. Presupunându-se deci chiar, că unii dintre ășuși să fie învățați și urmați nisee principiilor nemorale, — pentru acesta încă nimănua nu i-se dă dreptul de a învinovăți toată corporațiunea ășușică!

(Va urma.)

Dumnezeul cel vechi.

Narațiune de K. Bolanden.

(Continuare.)

„Într'adevăr e curios!“ zise Bonaparte puțin ironic. „Ori care domnitor al Europei ascultă de o vorbă a mea, toate popoarele ei se placă dinaintea învingătoarelor mele arme, numai un bătrân, care pe lângă altele îmi e și prinsonier, îmi desprețuește amicitia.“

„Iertă-mi, Maiestate! Mie, omului prinsonier, îmi e măgulitoare amicitia împăratului. Inse Papa spune împăratului adevărul: Dta pretinzi o îndoită nedreptate de la Papa, când vei, ca păzitorul religiei și moralei creștine să-și dea învoirea la jefuire silnică.“

„Minunat, colossal!“ strigă superbul împărat ofensat. „Așa se pare, că numai locțiitorul lui Christos are permisiunea de a exprima în fața împăratului bătăranii.“

„Maiestate, regret foarte mult, dacă adevărul îl leași drept bătăranie.“

„Asta e și mai bună!“ strigă împăratul sărind de pe scaun. „Să lăsăm lucrul într'atâta, Sfinția Ta! Dta îmi desprețuești amicitia, bine, — suferă așa dară pornirea mea adversară!“

„Maiestate!“ zise Papa cu resignațiune, „eu pun la picioarele restignitului Christos amenințările acestea, și-mi încred lui Dumnezeu cauza, fiind că acesta este tot o dată și cauza Lui.“

„Aiurare!“ răspuse desprețuitor împăratul. „Acel Dumnezeu, a cărui cauză o aperi Dta, este productul superstițiunii, închipuirii.“

„Împărate, mai de parte nu!“ îl întrerupse Papa cu mâinile ridicate. „Trăește încă Dumnezeu cel vechi.“

„Ce vrei, să zici cu acesta?“

„Cel ce zice: „Cerul este scaunul meu, pământul așternut picioarelor mele“, este de față și aici și aude vorbirea Ta hulitoare de Dumnezeu.“

„Nu faceți, domnule meu!“ zise Napoleon impacient. „Ce vei, să zici prin aceea, că trăește încă Dumnezeu cel vechi? Dora vei, să ameninți?“

„Da, cu bunăvoință și părintește.“

„Dora vei, să reflectezi la aceea, că vechiul Dumnezeu totuși s'ar pute simți îndemnat în cele din urmă, să împlinescă anatema bisericăscă, ce ai publicat asupra-mi?“

„Anatema am publicat-o în sensul legilor bisericăscii asupra sacrilegiului împărat francez Napoleon Bonaparte. Maiestate, înaintea lui Dumnezeu nu este deosebire între om și om, — și principiul încă sînt supuși poruncilor lui Dumnezeu.“

Napoleon forță un suris trist pe buze și se plimba în sus și în jos prin odaie făcând agomot cu sabia.

„Ha, ha, astea mi-le spune mie, mie? Spre așa ceva tot numai locțiitorul lui Christos are libertate.“

„Acesta e datoria locțiitorului lui Christos,“ reflectă Papa cu seriozitate. „Cine să facă atenți pe potențații pământului la datorințele lor, dacă nu Papa?“

„Destul, destul!“ strigă Napoleon „Rătăcesci! Nu trăim în evul de mijloc.“

Napoleon umbla érași tăcut în sus și în jos prin odaie. Prin întrégă ființa lui se vărsa neliniștea.

„Trăește încă Dumnezeu cel vechi, ziseși Dta? Ce aștepti, ce sperezi Sfinția Ta de la Dumnezeu cel vechi?“

„Despre atotputernicul Dumnezeu știu, că-și împlinesce promisiunea,“ răspuse Piu.

„Și ce și-a promis Dumnezeu cel vechi?“ întrebă cu ironie Napoleon.

„Scut și apărare a promis bisericii sale față cu toți contrarii ei până la sfârșitul vécului!“ zise Papa sərbătorește.

„Mare promisiune e acesta! Acuși vom vedé! Ea nu sînt mulțămît nici cu Papa, nici cu biserică acestal vechi Dumnezeu. Se pôte, că voiți crea pe barba mea o religie de stat, al cărei cap nu va fi locțiitorul lui Christos, ei împăratul.“

„Maiestate, îți prețuești prea mult forța și puterea.“

„În Europa sînt atotputernic,“ zise îndărătnicul cuceritor. „Numai renitența unui moșneag, care se numește pe sine locțiitor al vechiului Dumnezeu, n'o pot frânge. Tot una! — Ast fel va muri în captivitate.“

Papa se ridică cu dignitate mișcătoare. Din fața lui se putea ceti o mobilă mânie.

„Dă-mi voe, Maiestate, ca din câte va exemple din istoria lumii să-ți aréti mâna, care te va ajunge și pe Dta.“

Împăratul privi surprins asupra gloriosului bătrân, care în splendoră-i ceréscă sta înaintea lui ca un profet. Și Napoleon, a căruia privire poruncia armatelor și băga spălmă în inimi, își plecă ochii turburat.

„Grăește, eu ascult,“ răspuse cu o inclinare rece.

„Mă ameninți, că voiți muri în captivitate, că vei persecuta și stirpi biserică, și că vei crea o religie de stat,“ începu Piu din noă. „Ceea ce vrei Dta, au cercat-o deja alții mai puternici, dară ostenele lor n'au fost încoronate cu succes. Domnii lumii, împărații romani au persecutat timp de trei sute de ani biserică, au omorât pe Papi, au chinuit pe aderenții lor, ca să le stirpéscă religia. Și la ce au ajuns puternicii Cesari prin persecutarea creștinilor în trei vécuri, prin crudelitățile și prin mórtea celor două spre zece

milióne de martiri creștini? Toceai la contrarul de la ceea ce au voit, să ajungă. N'au putut stirpi religiunea lui Christos, nu! Persecuțiunea a fost numai un vifor, care a dus în țeri depărtate cuvintul cel dumnezeesc; pământul udat cu sângele martirilor a născut alți creștini. De unde această apariție miraculoasă? Fiind că vechiul Dumnezeu, pe care îl satirizezi Maiestatea Ta, și-a ținut promisiunea, a apérat biserică în contra inimicilor ei, în contra puterii infernului. Unde sînt azi domnitorii lumii, puternicii împărați romani? De mult au dispărut, și dimpreună cu ei și puterea lor. Cenușea puternicilor pământului a risipit-o vîntul, altarul păgânismului s'a dărîmat, — érá biserică lui Christos esistă. Să vedem mai de parte istoria! Și în evul de mijloc nu numai un împărat puternic a atacat pe Papi. Cu rășboiul necruțător au asediat biserică și pe capul ei. Dară tot aceea mână dumnezească, care apérase biserică față cu împărații romani, a zdrobit și de astă dată pe contrarii ei. Ba însuși Maiestatea Ta ai ținut în captivitate pe antecesorul meu Piu VI, lăsându-l acolo, să móră. Și eu de patru ani deja sînt prinsonier. O, sufer neșpus de mult. A dese ori mi-s'a apropiat mórtea, ca să pună capét suferințelor mele, dară totuși trăesc. Da, trăesc, ca să fiu martor la aceea, cum va ajunge mâna Dumnezeului celui vechi pe Maiestatea Ta, căci s'a umplut paharul, — și nu preste mult și Maiestatea Ta vei ajunge în rîndul persecutorilor biserică.“

Papa se lăsă în scaunul său. Împăratul sta cu mâinile încrucișate și privia sêlbatic asupra curajosului bătrân.

În antișambră aprodui trémura în toate membrele sale. Sfințitul Părinte i-se păru o ființă glorioasă din lumea cealaltă, érá Napoleon dimpotrivă un spirit respingător și înfiorător.

„Asta este estrema margine a cutezanței arhierăscii! Dumnezeu cel vechi nu bate de cât pe cei stuși, dar pe un împărat? Pe tine inse, Preasfințite, te va zdrobi mânia mea!“

Napoleon se întorse repede și leși din odaie ca turbat.

În nóptea aceea el n'a putut, să dormă. Umbla necontent în sus și în jos prin dormitori, îngânând în sine cuvinte neînțelese. Inse aprodui, care încă nu afla liniște, prinse următoarele cuvinte deslușite: „Dumnezeul cel vechi nu mă va bate, eu mă prind cu el. Mă prind cu istoria întregului trecut.“

(Va urma.)

Bibliografie.

Recenziune.

Manual de Psihologie și Logică pentru clasa a VIII-a a școlilor medii. Acesta este titlul unei cărți școlare edate de dl Dr Vasile Hossu, fost profesor de filosofie la gimnaziul din Blaș. Scopul acestei scrieri este de a servi ca manual la propunerea filosofiei în gimnaziu, de ore ce lipsind manualul corespunzător, până acuma propunerea se făcea după manuscrisul profesorului.

Edițiunea magiară de Hajdu Tibor și Zsoltvány Irén, care a servit acestui manual de temelie, e aprobată ca manual de școală de către ministrul r. u. de culte și instrucțiunea publică. În compunerea manualului s'a ținut cont de literatura mai nouă filosofică. În tractarea și aranjarea materiei au servit ca îndreptar mai ales manualul de filosofie a celebrului filosof german catolic Albert Stöckl, pe cum și cel al Francezului Joly. Dl Dr Hossu în prelucrarea edițiunii magiare a consultat nu numai auctorii citați acolo, ci și pe alții, unele părți le-a tratat mai pe larg; și cestiunile mai de importanță le-a pro- vedit cu note explicative, prin ce a ușurat înțelegerea materiei în sine destul de grele, făcând ast fel opul de tot acomodat și pentru usul privat. Spre ilustrarea celor propuse s'au adus numeroase exemple din experiența și viața de toate zilele.

Stilul din acet op este simplu și clar, limba corectă, terminii tehnici bine aleși.

În tractare manualul stă pe baza principiilor creștine și scote la ivelă, că rațiunea sănătoasă și revelațiunea nici de cum nu-și contrazic. Spre probarea acestora aduce înainte diverse teorii contrare religiunii, ce le propun filosofi materialisti, pe cari le combate și le face evidentă falsitatea. Așa la p. 27 arată, că e falsă și nefundată teoria „actelor sufletesci inconștii” (simțiri, imagini intuitive, cauze ce îndemnă voința,) susținută de Leibnitz, Hamilton, Herbart, Beneke, Hartmann și de alți filosofi mai ales materialisti. Aduce argumente plausible pentru libertatea voinței, care o negă determiniștii fataliști, panteiști, materialisti și spiritaliști. Dacă bunătatea și răutatea omului ar depinde de la inclinațiunile lui naturale determinate cu necesitate, de la organismul lui corporal moștenit, de la împrejurările lui esterne și de la societatea, ce l-a format, „în cazul acesta,” observă dl Dr Hossu, „am pute vorbi de răutatea omului numai în acel înțeles, în care vorbim de crușimea tigrlui, ca de o însușire naturală înăscută; și erași virtutea și bunătatea unui om nu le-am pute prețui mai mult de cât rasa și dresura unui cal. Fără libertatea voinței pedepsele și justiția ar avé numai analogie cu pedepsele date animalelor, ca să se porțe bine, sau să le spăriam de ceva. Din toate acestea rezultă, că fără libertatea voinței ordinea socială și morală nu ar avé nici o basă rațională” (p. 83). Pentru deosebirea nisuiței de către instinct, cu care vreu, să o confunde materialisti, între altele se provocă la faptul, că omul e conștii de nisuița sa, scie scopul, cunoșce obiectul apetitului și purcede cu deliberare (p. 66—71). Tractând despre dualismul naturii omenesci și esența sufletului (p. 104 urm.) din activitățile și fenomenele vieții omului, care simte, înțelege, cunoșce, se determină, e conștii de sine, e capabil de cultivare și perfecționare, eră nu numai de dresare, arată, „cât de fără de basă e părerea acelor, cari lapedă argumentul conștii și consideră pe om de o faptură compusă din aparate complicate, cari își îndeplinesc funcțiunile în mod mechanic, și cari afirmă, că și activitatea sufletescă a omului nu este alta de cât rezultatul activității organice, că cele mai înalte activități sufletesci ar fi funcțiuni de ale crerilor” (zice filosoful german Vogt). La acestea auctorul răspunde: „Fără îndoelă că funcțiunea crerilor și activitatea spirituală sînt în strînsă legătură, în cât

conceptele noastre se nasc din cunoșcerea simțuală, care se basază pe activitatea simțurilor noastre. Să considerăm de es. cazul, că vorbirea cutărui om ajunge la urechea noastră, și la auzul acesteia se nasce în noi fel de fel de concepte și idei, începem a medita și ne determinăm spre ceva. Ore pôte se aceea, ca în procesul acesta să, nu fie ceva mai mult, de cât ceea ce a existat în aerul, care a vibrat? Organele corpului, cari îndeplinesc actele fiziologice, nu pot crea nimica nouă, ci numai desfac ore care cuant de materie și o împart în diversele părți ale trupului. E o eróre mare a ține de existent, numai ceea ce putem vedé ori prinde cu mâna. Conștii noastră cea mai intimă ne asigură, că sînt lucruri aievea existente, măcar că nu le pricepem cu simțurile. A închide urechea înaintea acestui glas al conștii, a zice că numai aceea există, ce vedem cu ochii, a admite cu un cuvint ca real numai materia, însemnă a ajunge în ultima analiză la un nihilism moral și intelectual” (p. 106). Am citat acestea din cuvint în cuvint, ca să se vadă modul de a tracta al manualului edat de dl Dr Hossu.

Ce privesce cuprinsul manualului, după o introducere, în care tracteză despre noțiunea, scopul și împărțirea filosofiei, trece la *Psihologie*. Aici e vorba despre *Miscare și sistemul muscular și nervos* (p. 11—16). *Despre cunoșcerea simțuală*, simțurile, organele și funcțiunile lor, imaginațiune, memoria, fantasia (p. 16—51). *Cunoșcerea intelectuală*, concepte, conștii, graii (p. 51—65). *Nisuița*, speciile ei, instinctul, dedarea, poftele și inclinațiunile simțuale, actele voinței, libertatea ei (p. 66—86). *Sentimentul*, afectul, pasiunea (p. 86—103). *Principiul fenomenelor sufletesci*, esența sufletului, influința imprimată a corpului și a sufletului (p. 104—118). *Logica. Partea I. Dialectica*. Despre concepte, formarea și exprimarea lor prin cuvinte (p. 121—177); sistematică (p. 177—188). *Partea II. Critica*. Noțiunea și cauzele certitudinii, scepticismul și cauzele erorilor critice, veracitatea isvórelor de cunoștințe, derivate din experiența simplă, veracitatea operațiunilor intelectului, cauzele erorilor (p. 188—199).

Ce privesce ortografia, dl Dr Hossu se îndreptă după academia română, fără ca să observe cu rigóre ortografia academică. În câte va locuri același cuvint e scris în două forme. Această diferență înse ni-se pare a căde în sarcina culegătorului.

Este un lucru de căpetenie pentru om a se cunoșce pe sine însuși, a fi în clar cu diverse fenomene și activități sufletesci, mai de parte a purcede corect și sistematic în cunoșcerea și judecarea tuturor lucrurilor. Spre acesta este de lipsă studiul filosofiei. După ce în limba română nu cunoșcem un op de filosofie, care să tracteze în compendiu cu atâta claritate și precisiune o materie atât de vastă și interesantă, nu putem, de cât să recomandăm cu căldură manualul dlui Dr Hossu. Față de alte manuale mai are avantajul de a fi scutit de erorile materialistilor, pe cum și de ale altor filosofi, cari desconsiderând lumina revelațiunii ori în o cestiune ori în alta ad apucat pe căi rătăcite. Ce am dori, este, ca dl Dr Hossu să nu se marginescă numai la *Psihologie și Logică*, ci să edea și *Metafisica*, *Etica filosofică*, *Filosofia dreptului și Estetica*, pentru ca ast fel și aceia, cari nu se ocupă ex professo cu studiul filosofiei, să albă în de mână un îndreptar sigur în materia de filosofie.

A apărut:

Iconițe sfinte cu text românesc. Firma Carl Pöllath din Schrobenhausen (Bavaria) ne-a trimis 50 de iconițe frumos esecutate având în text românesc legenda chipului și citate din s. Scriptură și ss. Părinți. Au apărut până acum: *Înviarea*, *Nascerea și Restignirea Dnui, P. C. Fecióră*, *Buna Vestire*, *Adormirea s. Fecióre*. Cina cea de taină, ss.

Niculae, Gheorge, Teodor și altele. Recomandăm aceste iconițe menite, să facă cunoscută viața sfinților și să deștepte pietate în sufletele credincioșilor.

A apărut:

Jertfa creștinilor. *Comentar al liturgiilor bisericii grecesci* compus de *Dr Victor Szmigelski*. Tomul I. Introducere dogmatică. Cu aprobarea Prea-veneratului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Blaș 1897. Tipografia seminariului archidiececan. Pag. 230 în 8. Prețul 1 fl. 5 cr. sau 2 lei 20 bani. Editura auctorului.

Opul e dedicat *Esceleței Sale Prea-sfințitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare*.

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoților și învățătorilor.

„Opul acesta pôte fi de folos tuturor credincioșilor noștri, dar mai virtos Veneratului Cler archidiececan, căruia și chemarea sa sublimă îi impune datorința strictă de a studia mai adânc misteriele sfintei noastre religiuni. De aceea recomandăm acest op cu totă căldura spre a se procura pentru toate bibliotecile districtelor protopopesci și pentru cele parohiale, ori unde este cu puțință. Asemenea recomandăm Veneratului Cler, să răspândescă această carte în cercurile cât mai largi ale credincioșilor noștri.”

Blaș din ședința consistorială ținută în 14 Decembre 1897.

Editor și redactor răspunzător:

Dr Victor Szmigelski.

(48) 1—1

Avis.

Direcțiunea societății comerciale pe acții „Consum” în ședința sa din 9 Novembre 1898. — conform § 7 din statute a statorit ca termin pentru plățirea ratei a IV. de 20% — adecă fl. 10 de acție — ziua de 31 Decembre 1898.

Binevoescă a lua spre sciință dnii acționari avisul acesta cu adausul, că după rata, ce nu s'ar răspunde la termenul mai sus arătat, vor avé, să plătescă conform dispoziției cuprinse în § 8. din statute 6% interese de întârziare, cari se compută din 1 Decembre 1898.

Blaș 9 Novembre 1898.

Direcțiunea societății „Consum”.

(49) 1—2

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința Onor. proprietari de vite cornute, cum că în domeniul mitropolitan de la Blaș, Tiuriu și Cergăul mare se află de vîndut fin, trifoiu, otavă, paie de grău, ovés și orz, paie de trifoiu, plévă de grău, ovés și trifoiu, pe cum și napi de nutreț și crumpene, toate de calitate superióră în quant mare și mic cu prețuri moderate. Informațiuni se pot căpéta de la administrația domeniului mitropolitan în Blaș.

Blaș în 17 Nov. 1898.

Ioan Malcr
econom dominal.